

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNASŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 " — "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového
nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Reforma dane.

Bez dane nemôže žiaden štát jestvovať. Daň je teda potrebná a každý občan povinný je ju platiť. Daň vôbec a nadovšetko spôsob odanenia musia stáť na základe spravodlivosti. Aký že má byť ten spravodlivejší spôsob odanenia? Nuž taký, aby človek zo zeme žijúci neplatil 20, ba aj 25 ráz viacej dane, ako bankár alebo iný peňazný človek platí od toho istého dôchodku. Roľníkom treba jejich farchy oblahčiť, bankárov ale a iných peňazných ľudí treba zákonne k tomu mať, aby účasť brali vo verejných farchách primerane jejich dôchodku. Toto žiada spravodlivosť. Dôchodok je vždy dochodkom, či ho vykopáme zo zeme, straseme zo stromu, alebo či si ho v riadnom čase odstrihujeme z cenných papierov, alebo ako riadne úroky kapitálu vyberáme v peňazných ústavoch.

Nevyhnutelná podmienka spravodlivého odanenia je kľúč, dľa ktorého sa odanenie činí. Liberáli v tomto ohľade ničoho neurobili k oblahčeniu ľudu.

Oni vyhádzovali dane dľa starého kľúča, ktorý v absolutizme od Nemcov dostali. Preto systém jejich odanenia bol hrozne nespravodlivý. Liberálom ostatne nikdy neišlo o spravodlivosť, oni pri odanení to popisali, čo videli a vzali aj to, čo nevideli. Ten starý katastrálny kľúč treba teda odhodiť, bo je on prameňom najukrutnejšej nespravodlivosti. Dľa tohoto všeobecne 25 procentovho kľúča gazda po mnohých stranách od svojich pozemkov vyššiu daň platí, ako mu oni vskutku donášajú; na iných stranách zas gazdovia z rovnako veľkých pozemkov, vplyvom prie-

myslu a obchodu, majú päťdesiat ba stokrát viacej osohu, než ten gazda, ktorému role skoro nič nedonášajú, platia ale len tolko dane, ako tento, rozumie sa dľa toho starého liberálneho kľúča odanenia.

Najpotrebnejšia je teda reforma rovných daní a medzi tymito zvlášte potrebná je reforma pozemkových daní. Starý kľúč odanenia treba znížiť, dôchodky pozemkov treba ustáliť, nie ale dľa nedokonaleho a povrchného katastru, lež dľa toho, kolko tá odanená zem pri miestnych obchodných a priemyselných pomeroch skutočne aj donáša. V Uhorsku pôda neni síce ešte všade prekošovaná, preskúmaná. Ľud aj s nedôverou hľadí na tých mužov, čo pôdu po rozličných krajoch preskúmajú.

Predsa ale len náležité preskúmanie pôdy môže byť základom spravodlivého odanenia, nie ale starý katastrálny systém, ktorý len ten neprefigluje, kto nechce.

Túto reformu čakajú v prvom rade malí gazdovia. Títo totiž nemôžu ísť na burzu, nemajú spojenia s cudzozemskom a s veľkokupcami, neorú, nežmu s parorstrojmi lež kutrajú sa v jejich záhončekoch tak, ako sa to od svojich predkov naučili. Nielen nespravodlivosť, lež doprosta do neba volajúci hriech je na pozemky po kopaničiach, alebo na plané štvrtky hrbatého sveta Kysúc, Liptova, Oravy atď, tak vysoké dane vyhádzovať, ako keby sa na Dolnej zemi nachodily. Krom pozemkovej dane, čo však ešte všetko váľajú u nás, na plecía malého hospodára! Kto by vedel na chytro vypočítať tie všeliaké prirážky! Konečne mu príde platiť ešte aj prirážku od celého jeho dôchodku. Vyzerá to tak, ako keby ten

malý hospodár na tisíce mal ležať v sporiteľni, bár sa chudíak len zriedka s grošom stretne. Znížiť treba kľúč odanenia, ako to kresťanská ľudová strana žiada a vtedy naši malí gazdovia nevyvandrujú do Ameriky.

Reforma je potrebná aj na dôchodkovú daň III. triedy. V tomto ohľade stáva sa totiž, že obchodníci, malí a veľkí fabrikanti neudajú vždy pravde zodpovedne jejich dôchodky a následkom toho neplatia tolko dane, ako by platíť mali. Je to nespravodlivosť a osie hniezdo. Kresťanská ľudová strana ale prísne nalieha na to, aby krajinské zákonodarstvo aj v tomto ohľade urobilo už raz poriadok. Kto má dôchodky, ten nech aj zodpovednú daň platí od nich.

Kresťanská ľudová strana žiada ale ďalej, aby reforma odanenia úplne prevedená bola. V súvislosti s týmto spôsob riadenia a vyhadzovania dane má byť jednoduchejší a taký, aby tomu i ten najsprostejší, čo daň platí, ľahko rozumieť mohol.

Nuž akože sa stáva u nás toto vyhadzovanie dane? Veľmi jednoducho. Každého leta príde do dediny jeden, alebo viacej takých mladých pánov, ktorí čudno, podozrive sem-tam kukajú a na vlas sa podobajú pánu eksekútorovi. Pod pazuchou vlečú kopy všeliakých papierov a s predstaveným obce pobeňujú všetky domy, chalupy a chatrče, všetko sa vypyávajú a na papier napíšu: že koľko v dome izieb, kuchýň, koľko služobníkov pracuje v dome a mimo domu? Potom gazda skoro v každom roku zbadá, že uňho všetko ostáva na starom, porcia sa mu predsa z roka na rok dvíha. Ale že prečo, to mu ani notár doma, ani v meste v poplatnom úrade nevedia povedať.

Stáva sa obyčajne, že keď človek daň svoju na prvú alebo na druhú štvrt roku platí, vtedy ešte nemá v knižočke napísanú daň, ktorú má na celý rok platíť. Až keď na tretiu štvrt platí, vtedy vidí, že mu daň nešeredne narástla. Jestli sa opýta, kde by sa mal proti takejto nespravodlivosti ohlásiť, povedia mu: «Už je neskoro: za osem dní si to mal vyvesené na obecnom dome, vtedy si sa mal hlásiť!» Nuž ale ako ten úbohý dedinčan má vedieť, kedy je tých osem dní? Keby však aj prišiel cez tých osem dní, pán notár sú zlej vôle, musia ísť na poľovačku, majú mnoho inej roboty, s chudobným človekom najmä v porciovej záležitosti sa ani do reči nepustia. Ale veď sa to snáď vyhubnuje? Nuž či

každý gazda nemá inej starostí, len aby na to pozor dával, čo ten obecný bubeník bubnuje? V samom obecnom predstavenstve je tá najväčšia chyba, títo sú tomu na príčine, že úbohí gazdovia dotyčno dane nemôžu prijsť ku pravde. Veľké neriady sa robia aj s hárkami dôchodkového soznania. Každý občan musí na svoju statočnosť vyznať, koľko má dôchodku. Každý úradník, alebo pisár povinný je tiež na jeho statočnosť napísať do tých hárkov len to, čo občania soznávajú. Tu sa ale tiež veľká krivda robí gazdom a v tých hárkoch nachodia sa neraz veci, o ktorých sa gazdom ani len nesnívalo. Čo je ale raz v takomto hárku naškrabané, to ani čiernokňažník z tadial viac nevyškrabe. Gazda darmo protestuje proti tomu. Tomuto neriadu sú ale tiež len obecné úrady na príčine, bo nezastávajú práva a záujmy občanov ako treba. Takýchto neriadov okolo riadení, alebo vyhadzovaní dane je sila. Kresťanská ľudová strana žiada úplnú reformu odanenia. Aby ale tento označený cieľ dosiahnuť mohla, musia ju v tom aj sami občania neohrozene podporovať a podporujú ju a s ňou sebasamých, keď sa nezkatlatne prihlásia ku jej kresťanskému a ľudovému programu a pri voľbách hlas svoj nedajú inému, ako kandidátovi kresťanskej ľudovej strany.

Križne manželstvo.

Cirkev katolícka nikdy neodobrovala križne manželstva, t. j. manželstva medzi katolíkami a inovercami. Neodobruje to okrem iných aj pre tú príčinu, lebo katolícka stránka manželov zostáva obyčajne netečnou, ľahostajnou vo viere, ba nie zriedka aj nevernou. Že je tomu skutočne tak, to dokazujú mnohé smutné príklady zo života. Jeden takýto prednesiem aj ja:

Ponevác ma Ružomberčan v «Ľudových Novinách» pochválil, že som «znalca bájeslovia», nuž zase započnem bájkou). (Hľa, vidíte, p. Ružomberčane, nie je to dobre nekoho aj z posmechu pochváliť, lebo sa človek chytro «namysli!»)

Mal jeden otec, dľa zamestnania majster poctivého remesla kolárskeho, jednu dcéru. Nábožný otec vychovával ju dľa ducha viery katolíckej a dievčatko si aj všímalo napomínania otcovho, bolo ono dobré, nábožné, úctivé, tak, že ozaj rástlo a vyvíňovalo sa krásne i dľa tela i dľa ducha. Stalo sa ale, že keď táto milá deva dorástla, otec ťažko onemocnel, a aby sa vyľiečil, musel sa utiahnuť úplne do pokoja. Ponevác ale nechcel, aby s ním spolu utiahla sa i dcéra jeho do samoty, hľadal spoľahlivého človeka, ktorému by zveril milovanú svoju dcéru, a najdúce takéhoto v osobe jedného

dobrého priateľa, oddal mu svoju dcéru, prosiac ho, aby bol jej otcom, ochrancom, aby v hluku bezbožného sveta nezmylila z cesty pravej. Priateľ sväte prisľúbil všetko a otec, odoberúc sa od svojej dcéry, spokojne utiahol sa do pokoja. Deva horko plakávala za otcom, časom ale úlavu našla v práci a bolo všetko dobre...

O krátky čas ale čo sa stalo, čo nie, či priateľ nezaštal svedomite miesto otca, či sa dievka zmenila? — neviem, iba naraz tetky a strynie začaly pošuškávať, že veru tak a tak, že onô a toto, že veru dievka Kolárova rada sa ide vydávať a že už veru ani nie za sebe rovestníka, iba za mladého, a že veru už jakéhosik i má, a čo ešte horšie, že ani nie za katolíka, ba čo ešte najhoršie, že ani nie cirkevým spôsobom, ale iba tak na cibil. Strýčkovia a svakovia ešte aj okríkali svoje polovičky, že: «baby, majte rozum, neklebette tolko a neublížujte úbohému dievčatu». Tetky ale sa nedaly: že veru je tak, že onedlho budú už aj ohlášky. No, povrávalo sa, niektorí verili, iní nie, iba keď odrazu zjavily sa ohlášky v riečici politického matrikára bobrovského, že:

«Žení sa samľadý šuhaj: «Slovenský Týždenník» z Pešte, náboženstva evanjelického, bere sebe poctivú pannu «Katolícke Noviny» z Nádašu, na tento čas v Skalici bydliaču. Ludia sa divili, hýkali, že či ozaj rozum potratila tá stará dievka; druhí písali otcovi, že čo sa robí, tak sa ale zdá, že to už ani otec nemohol prekaziť. Stará tetka, mladoženicha «Národné Noviny» sa tiež divila, keď to očula a úskostne sa pýtala starého strýca, «Černokňazníka»:

«Počuj, starký, čo to len z toho bude?» Strýco ale čo figliar šelmovský zmurknúc na tetku a odpovedal:

«Nuž vieš, starká: mladý muž a stará žena, hotová balamuta».

Najviac to ale mrzelo bratranca mladuchinho «Krešfana» a jeho priateľov. No, predsa sa tešili tým, že však mladucha je už v rokoch, je už nie pochabé dievčatisko, že sa hádam len nedá preinačiť tomu chalanovi, že bude ešte možno miernif jeho ohnivú náturu. No, ale výsledok dokázal, že sa veru zklamali vo svojej nádeji.

Medzitým prišiel deň sňatku, odznelo blažené áno a politický matrikár obvinul farmatringom podané ruky blaženého párika. Jako sa na svatbe zabávali, neviem, lebo som nebol k nej povolaný. Len si tak myslím, že boli v dobrej vôli, keď sa to tak podarilo do vedňa spliesť a na zdar nových manželov zaiste aspoň tolko vína vypili, jako «keď komára ženili.»

Po svatbe všetci ľudia zvedavo pozorovali, čo jako bude, kedy sa už strhne tá balamuta, kedy sa poharkajú, jako sa budú «čepčiť.» A veru sa nepoharkali! Strýko «Černokňazník» tento raz nemal pravdu, lebo títo dvaja až posiaľ si žijú v najkrajšej svornosti a láske, chyby si vzájomne vďačne prehliadnu, nikdy si zlého slova nepovedia.

Iba, iba! Iba stalo sa to, čo sa v križných manželstvách obýčajne stáva: «Katolícke Noviny» — pardon, teraz už pani «Týždenníková» — pomaly potratila svoje krásne čnosti, zostala ľahostajnou, netečnou vo viere,

prestala byť spravodlivou, prestala horlive končiť svoje náboženské povinnosti. Nie je div! Pani «Týždenníková» je do svojho mladého muža až po uši zaľúbená, a hovorí sa, že láska je slepá! Tak i pani «Týždenníkovú» zaslepila jej vrelá láska; nič za dobré neuzná, nič sa jej nepáči, iba čo aj pánu «Týždenníkovi» a všetko nenávidí, na všetko hromzí, všetkému nadáva, čo sa jemu nelúbi.

Pani «Týždenníková» je veru nie taká krutá, jako povestná žena oného čizmára, čo sa radšej dala ubiť a predsa nepovedala za mužom: «bôta je už hotová alleluja». Ba pani «Týždenníková» by radšej sama ubila toho, čo vo všetkom nesúhlasí s jej mužikom. Ona je taká, jako kontra v muzike: keď mužiček hrá: áno, ona tiež hudie: áno, áno; a keď on hvízda: nie, ona tiež piští: nie, nie. A ponevác pán «Týždenník» súc luteránsko-socialistickým časopisom obzvláštne zaľúbenie nachádza v očerňovaní katolíckeho duchovenstva, verne mu pomáha v tom aj jeho pani. Pravda, že ona vždy protestuje proti tomu, že ona to nečiní, lež čo-že z toho, keď jej skutky prezradzujú opačné.

K dokázaniu tohoto prednesiem niektoré udalosti: «Pokračovanie Katolíckych Novín» aby omámilo katolícky ľud, a aby auctoritu duchovenstva v očiach ľudu umenšilo, nestydilo sa verejne, v dlhom článku honosif tým, že k svojej práci obsiahlo požehnanie jedného katolíckeho biskupa. A keď ten biskup protestoval, že je to nie pravda, že je to lež, nuž to napísaly len asi v štyroch riadkoch a skryto medzi inými drobnosťami, aby to ľud dajako nezbadal.

Keď jakisik lapserdáci Fejérváryho písali o Molnárovi, kanonikovi, že ho nuncius pápežský pokarhal preto, že ľudová strana drží s coaliciou. Molnár to hneď vyvrátil, že je to nie pravda a «Pokračovanie» vzdor tomu, že o tom už vedelo, predsa napísalo ľudu, že sa tak stalo, len aby Molnár bol očierneň.

Keď ktosik opísal prepošta Škardu, muža vážneho, že v kostole kázal proti «Pokračovaniu Kat. Novín», tieto to hneď uverejnily a za pravdivé držaly, bez toho, žeby byly žiadaly dôkazu. Keď sa ale Škarda bránil, že je to nie pravda, to síce tiež uverejnily, ale žiadaly dokazovať svedkami, že je to tak. Hja, to preto, lebo Škarda je len hodnostár cirkevný, ten druhý ale jakýs hockto, teda ten má pravdu.

Keď nás *desiatich* kňazov opísal Hlinka z príležitosti volby präsesa «Kat. Kruhu ružomerského» a nás predstavil ľudu ozaj čo naničhodných kňazov, poslal som dopis týmto novinám, v ktorom som to vyvrátil, a dokázal, že je tomu nie tak, redaktor týchto novín to neuverejnil, nechal nás radšej *desiatich* očerneňých, jako žeby ľudia sa dozvedeli pravdu. Toto zachádzanie vaše, pán Redaktor, je horšie, nežli bolo Kajfášove, lebo ten aspoň tú radu dal, že lepšie je, keď jeden zomre a národ nech sa zachová, vy ale ste volil nechať *desiatich* očierneňých, len aby jeden čistým a spravodlivým zostal. Vy ste horší než onen, lebo to bol aspoň židovský Kajfáš, vy ste katolícky Kajfáš. Čo kuriózum pripomenem k osvetleniu

spravodlivosti týchto novín, že pán Kajfáš mi v liste písal, že článok neuvěřejnil okrem iných príčin aj preto, lebo, že ľud vraj nemá rád polemie. Dobré. Na môj prvý článok v «Krešťane» uverejnený, ale sú už aj dve odpovede uverejnené v «Kat. Novinách.» Teda ľud teraz už má rád polemie pán Kajfáš?

Tu máme zase ružomberský hrozný štrajk proti Pánu Bohu a chýry o odpadliveri. Povinnosťou katolíckeho časopisu by bolo ružomberčanov dôkladne poučiť, že jak zkazonosné je ich jednanie. A čo skusujeme? Nuž pani «Týždenníková» píše o tomto leci, kedy povie len tak pošušký, aby to dajako mužiček nepočul, že: «my to síce neschvaľujeme». Viac nič! Ba nikdy nezapadne hneď doložiť, že: «hľa, tak je to, keď biskup nesprávne jedná», aby sa zase mužiček nenahneval.

Vieme, že nedávno jak upovržené písaly tieto noviny o grófovi Ferdinandovi Zichy. A predsa vieme, že Zichy venuje každoročne tisíce na katolícke ciele. Vieme, že Zichyho sám blahej pamäti pápež Lev XIII. pred očima množstva pútnikov verejne objal a pochválil čo horlivého bojovníka cirkve katolíckej. No a Lev XIII. bol už len vari akomak múdrejší človek a horlivejší katolík nežli katolícky Kajfáš?

Tu zase opätovne bolo písané, že maďaronsky spišský biskup neprijal ani jedného mladíka z Oravy za klerika. Ovšem to teraz už naprávajú na konci chýrniky po poldruhu mesiaca. Písané to ale bolo bez presvedčenia o pravdivosti, len keď sa to hodilo k očierňovaniu katolíckeho biskupa!

Pani «Týždenníková» je vo svojej láske k mužovi, ale na tolko zaslepená, že vyhadzuje na oči «Krešťanovi» to, čo i ona sama čini, že totižto zdarma posielala čísla ľuďom. No, to je už ozaj ohavné pokrytstvo! Nuž či vy neposielate tiež zdarma mnohé a mnohé exempláre?

A takéto noviny menujú sa «Katolíckymi.» A ty omámený ľuďe katolícky, len ver panej «Týždenníkovkej!»

Myslím, že som dostatočne dokázal i týmto príkladom, že jak škodlivé sú pre cirkev katolícku krížne manželstvá.

Učinim len ešte niekoľko poznámok na dopisy Ružomberčana a Tichého pozorovateľa v «Pokračovaní Kat. Novín» uverejnené:

Že jako «Vy» ctíte arcipastiera vášho, obšírnejšie dokážem v budúcom článku. Neverím, že biskup s Chudovským úmyselne zostavil program k zničeniu Hlinku.

Ten Horváth vám jakosik v žalúdku sedí. A predsa je to chlap vážny a účinný; a veru by bol Hlinka lepšie urobil, keby nebol žiadal od biskupa, aby bol Herváth z Ružomberku preložený — nebol by dostal na miesto neho Illečku! Ináčej, žeby hol Horváth do kapitule chodil, o tom nič neviem a mal by som predsa vedieť. To viem, že bol raz na licitácii pozostalosti kanonika Rychnavského, pre «Kat. Kruh» víno kupovať. O inom neviem. To o tom chladnom lakonizme biskupa v oči mne a o

sťažovaní sa mojom pre administratúru ružomberskú má náter denunciacie. No, ale ak len nič horšieho neviete na mňa! Pravda je, že keď som sa o jednu faru uchádzal, biskup mi krátko odpovedal: «jestli ju zaslúženejší od teba pýtať nebude, nuž ju dostaneš, jak ale áno, tak nedostaneš». I to je pravda, že som sa pre tú administratúru sťažoval, lež aj u samého biskupa, a on aj uznal, že to bola chyba. Čo sa ale toho otroctva týka: keď sme Hlinku prosili, aby neprijímal urážateľa cti kaplánov k svojmu stolu, odpovedal nám: «To nemôžem urobiť, lebo mi on veľkú službu preukázal pri mojom vyzvolení za farára». Nuž není to otroctvo? Tie povdačné slzy toho kaplána by som ozaj rád videl! Že som navštívil Hlinku, pravda je. A síce navštívil som ho vzdor tomu, že mňa on v novinách opätovne opísal a navštívil som ho vzdor tomu, že ja teraz oňom píšem, lebo ja sa držim hesla: «Pravdu si povedzme a nepriateľmi nebudme». A kolko na mne záleži, bude to i na budúce tak. Že čo by urobil Šípoš, keď by som i o ňom písal, to neviem. Len si myslím, že sa jemu tiež veľmi nežiada kostu Chudovského. A keď by to predsa urobil, tak by som sa potom nespojil s ním, čo by sa i o ostrihomské arcibiskupstvo jednalo. — Semeništa ani maďarského, ani slovenského nepoznám, len katolícke! Strýka mojho som dobre poznal a viem, žeby nikdy nebol súhlasil so smerom slov «Týždenníka», a ja tiež nie. Divím sa ináčej, že mi privlastňujete to, že napádam Slovákov. Píšem len proti smeru a účinkovaniu neprajnom cirkvi katolíckej; politické účinkovanie Hlinkove ani chváliť, ani odsúdiť nemôžem, lebo súc už vzdialeným, nemôžem vedieť istotne, čo činil alebo hovoril. Jestli ale pravdu povedať každému, teda i Slovákov je už maďarónstvom, tak to prijmem na seba. Priateľom mojím som vopred povedal, že zlí ľudia budú ma upodozrievať, že preto píšem, aby som si získal priazeň biskupa. Nuž pravda je, takto si kliesnim cestu na ružomberskú faru. Neviete vy to? No, ale nabok so žartom! Odpovedám na to: kto ma dobre zná, ten to myslieť nemôže; kto ma nezná a je poriadny človek, ten to myslieť nesmie; a na mienku podliakov nič nedám. Svedomie moje je spokojné, lebo bojujem za pravdu a dobro cirkve.

Jozef Tomkulják, farár pucovský.

Podporujme pohorelcov Námestova.

Nevyskúmateľné sú cesty prozreteľnosti Božej. Dňa 9-ho septembra b. r. popoludní o pol jednej hodine, ako rímsko-katolícki veriaci po službách Božích v duševnom uspokojení — že Otcu nebeskému poďakovať sa mohli za peknú a už celkom schránenú úrodu — ničoho netušiac k obedu si sadli, ako hrom z neba uderiaci s takou rýchlostou ozval sa všestranne chýr: «horí! horí!»

Každý tak, ako bol, bez kabáta, bez širáka

bežal na pomoc blížnemu, netušiac, že kým dobehnú na mesto nešťastia, za tým nad hlavami pri stole nechanej rodiny plameňom chytí sa jejích vlastný dom.

Jednu polovicu mesta, 140 domov, s tolko zadnými stavami a so všetkou krmou zachvatil razom oheň. Povstal všeobecný zmätok, v zúfalosti a v neznesiteľnej horúčosti o ratovaní ani reči byť nemohlo, každý sa tešil, že aspoň rodinu svoju z nebezpečia vyslobodíť mohol.

Načo ale opisovať hrúzu tejto katastrofy a srdce raniace objavy predstavovať očiam duševným druhých, keď smutný obraz na popol zhorenej časti mesta a stá ľudí bez prístrešia v stave sú i tak každého pohnúť k slzám sústrasti!

Cielom ulavenia hroznej biedy úbohých pohorelcov týchto, sriadil sa hneď výkonný výbor, ktorý touto cestou odvolávajúc sa na ľudskosť a povinnosť oproti blížnym s tou poníženou prosbou obracia sa ku všetkým, podobným osudom nestíhaným cteného obecnstva, aby každý nejakou podporou v peňazoch, alebo zbožia pospiechal na pomoc týmto bez vlastnej chyby do nešťastia upadlým.

Je tu reč o chudobnom lude, ktorý vo veľkej chudobe svojej všetko, ba všetko čo mal, utratil.

Ku podpore na vyše jedného miliona korún oškodených, milodary v hotovosti zaslať sa majú na adresu: *Arpád Murin* lekárnik, pomoc ale v plodinách na obecné Predstavenstvo do *Námestova* stol. Árva. V mene výkonného výboru N. hlavný slúžny ako predseda.

Mrtvá ruka.

Ľudia bez náboženstva hovoria zlomyseľne o ruke kňazských hodnostárov a vôbec kňazov, že je to mrtvá ruka. Chejú oni týmto označiť, že čo sa do kňazských rúk dostane, to je ako mrtvé a že ruka kňazská ku všeobecnému dobrému ničím neprispieva. Aby ľud v tejto mienke udržali, rozpisujú sa neverci po všeliakých novinách a socialdemokrati to aj verejne ohlasujú v jejích ľudových shromaždeniach, že kňazi všetky svoje dôchodky len ku zaokrytiu svojich osobných potrieb obracajú. Takto balamutia bezbožní novinári kresťanský ľud oproti katolíckemu kňazstvu.

Katolícke kňazstvo oproti tomu, ako od jakživa, tak aj prítomne je to najdobročinnšie. Ďaleko by to viedlo, keby dakto dobročinnosť katolíckeho kňazstva predošlých století cheel čo len v krátkosti opísať. Čo prítomne vi-

díme v Uhorsku, tie veľkolepé chrámy, tie ohromné kláštore, v nichž sa vyučuje mládež, tie rozsiahle stavania, v ktorých opatrujú sa nemocní, tie nezčíselné sirotáre pre dietky povzbavené rodičov a vychovateľov, to všetko povstalo obetovavosťou cirkevných hodnostárov a kňazov. A koľko takýchto ústavov kresťanského milosrdenstva zpusťlo, zaniklo behom stoliť v čas zdľhavej vojny! Kto by to všetko vedel spočítať? Pravda je a zapierať sa nedá, že katolícke kňazstvo v minulosti našej vlasti štedrou rukou donášalo ohromné obete ku podpore chudoby a o svete ľudu. A ako to bolo v šerej minulosti, tak je tomu aj teraz.

Cirkevní hodnostári a vôbec všetci katolícki kňazi delia sa prítomne s jejích dôchodkami s chudobou a najväčšiu časťku jejích obracajú ku dobrému ľudu. Tá kňazská ruka není teda mrtvá, lež je štedrá zakaždým, keď sa jedná obete donášať ku sláve Božej a ku duševnému a hmotnému dobrému ľudu.

Len nepriatelia cirkve katolíckej môžu opovážiť sa tvrdiť o katolíckom kňazstve, že je ono skúpe a že všetky dôchodky svoje len na seba obracia. Kto sú to tí nepriatelia našej cirkve katolíckej? Sú to slobodnozedečníci, alebo freimaureri, liberáli, židia, socialdemokrati a vôbec ľudia, čo v Boha neveria. Títo sa držia tej pevnej zásady, že keby katolícky cirkevný hodnostár a vôbec kňaz čokoľvek obetoval ku cieľom verejne osožným, to všetko treba zamlčať. Preto v novinách týchto nevercov nikdy alebo len veľmi zriedka je čítať o dobročinnosti katolíckeho duchovenstva. Keď ale dajaký žid dá niekoľko korún ku dobrým cieľom, to sú toho plné všetky židovské noviny celého sveta. Freimaureri dávajú v zimný čas chudobným deťom za hrnček mlieka zdarma, ku svojej oslave za túto hroznú dobročinnosť viacej atramentu vypíšu, ako tie nebožiatka toho mlieka vypijú. Cieľom všetkých novín nevercov je katolícke kňazstvo pred ľudom potupit, zhnusiť, uponížiť a čo by čokoľvek dobrého robilo, to zamlčať, aby zvedený ľud len židov, freimaurerov, socialdemokratov držal za dobrých ľudí, čo majú srdce na mieste.

Aby sa však katolícky ľud presvedčil o tom, že tá kňazská ruka není mrtvá, že katolícke kňazstvo ako vždy, tak aj teraz vie obetovať k verejnému dobrému, z nesčíselných príkladov uvádzame z novších časov len dobrodejné účinkovanie členov kapitule *rábskej*. Tu:

Anton Winterl veľprepošť založil, zariadil, zakladinou opatril elementárnu školu so sirotárom pod správou mníšiek. Veľkú základinu jeho ani oceniť nevedia.

Franc Ebenhoch prepošť 25.000 korún dal ako základinu na nedávno vystavený sirotár pre chlapcov.

Franc Hupka kanonik nechal 70.000 korún na rozličné kulturálne ciele.

Jozef Kokas dal na štipendia 54.000 korún a krom toho založil aj sirotár v Csorne, na čo obrátil 74.000 korún.

Jozef Trichil prepošť-kanonik dal na štipendium 20.000 korún a 78.000 korún na školy.

Ján Holdházy knižnicu v cene stopäťdesiat tisíc da-

roval semenisku a zanechal 20.000 korún ku jej udržaniu.

Štefan Mester dal 54.000 korún z jejíchž úrokov 18 študujúcich mladíkov zdarma dostáva zaopatrenie na biskupskom alumneume. Na ľudové školy venoval 1000 korún.

Na biskupské alumneum, kde študujúci mladíci dostávajú zdarma zaopatrenie kanoníci obetujú 35.000.

Georg Hahnenkampff dal na štipendium 8000 korún.

Alois Beidl dal 75.000 korún na penzionálnu základinu kňazstva rábskeho biskupstva; 6000 korún dal k popraveniu platov profesorov teologie; 2000 korún dal na ľudové školy.

Ján Surányi dal 40.000 korún na katedrálny kostol rábsky.

Ján Bertha obetoval 280.000 korún k vystaveniu škôl a sirotára v Sopron Köhalme, krom toho dal na ľudovú a mešťanskú školu v Rábe 5000 korún.

Anton Mohl k založeniu ľudovej školy Ušuliniek v Rábe venoval 20.000 korún a na praeparandiu 5000 korún.

Ignác Mladonický ku podpore štyroch najchudobnejších fár biskupstva dal 20.000 korún, na ľudové školy 6000 korún.

To sú len z jedného miesta a povrchne uvedené skutky dobročinné katolíckeho kňazstva. Z tohto vidno, že katolícke kňazstvo dôchodky svoje nielen na seba obracia.

Lež ohľadom na toto nech nám je dovoleno opýtať sa tých freimaurerských a socialdemokratických vodcov židovských, že kolko oni obetovali na verejné dobré cieľe?

Katolícke kňazstvo sa nehonosí so svojimi dobrými skutkami. Že sme to prítomne spomenuli, stalo sa to len ku presvedčeniu ľudu, aby totiž veriaci na vlastné oči videli, či je tá kňazská ruka ozaj mrtvá, ako to židia hovoria a či ona neni vždy otvorená a príliš štedrá. Skutky hovoria!

Drahý Rodáci!

Pán Boh nás ťažkým krížom navštívil, naše mestečko *Námesto* v nedelu dňa 9-ho tohto mesiaca utrpelo veľkú škodu. 130 gazdov vyhorelo u nás a prišlo o všetko. Veľkej biede sme pozerali už do oči, keď na tretí deň, to jest 11-ho všetkých pohorelcov nás volali na mestský dom. Nikto nevedel prečo, až keď tam predsedajúci pán hlavnoslužný nám povedal, že z núdzneho fondu na prosbu telegrafickú poslal nám pán

viceispán 1500 korún a 900 korún že v Námestove páni poskladali.

Nás všetkých slzi zaliali nad pečlivosťou našej vrchnosti. Darmo sme hľadali medzi dobrodincami našich rodolubov Ratha a vyslanca Skyčáka.

Pojedni sa ešte úfajú a dal by pán Boh, by sme aj od týchto ku značnejšej podpore prijsť mohli.

Požiar hol strašný, ratovať sa nič nedalo. Poprichodily susedne obce na pomoc, vyhrnulo sa námestovske hasičstvo, lež bez kommandantov, bo jeden veliteľ Matuš Murin notár kamsi odcestoval, druhý ale menom Ráth sa ani neukázal, ačpráve kde sú nejaké slovenske demonstrácie, tam odtiaľ nesmie chybovať.

Nechcem z tejto smutnej udalosti kapitál politický robiť, lenže poznamenať musím, že kým falošní proroci skutkami nedokážu, že sú priatelia ľudu, nič im viacej veriť nebudeme.

Jeden bývalý národovec z Námestova.

Krajinskí vyslancovia kresťanskej ľudovej strany.

Štefan Adamovich.

Medzi po prve vyvolenými ablegátmi mnoho očakáva kresťanská ľudová strana od toho muža, ktorého okres volebný Tóváros v stolici Bácsbodrog svojou dôverou pri voľbách 1906. vyznačil. Štefan Adamovich narodil sa 25. dec. 1870. v Novomsade. Gimnazium vyba-
vil v Novomsade, práva študoval cez 2 roky na kollegiume v Debrecíne a cez dva roky v Buda-
pešti, kde 28. februára 1901. v 21. roku veku svojho zložil doktorát. Po vyplnení vojanskej povinnosti ako jedno-
ročný dobrovoľník zložil zkúšku pri viedeňskom najvyššom súde vojanskom a vymenovaný bol za nadporučíka vojanskeho súdca. Tejto hodnosti zriekol sa pozdej a podujal cesty do cudzozemska. Precestoval Francúzsko, Nemecko, Taliansko, Švajciarsko a Srbsko. Od 1. mája 1904. má advokátsku kanceláriu v Novomsade, kde čilú

Dr. Stefan Adamovich
narodil sa 25. decembra 1870. ableg-
okresu Tóváros, stol. Bácsbodrog.

účasť berie vo všetkých spoločenských pohyboch. Rozširuje neunávene predovšetkým zásady kresťanskej ľudovej strany a je veľkodušným podporovateľom všetkých zámerov na zveladenie ľudu a obnovenie verejného života v kresťanskom duchu cieľacích. V okrese Tóváros vystúpil bol ako kandidát kresťanskej ľudovej strany už 1896. a potom zase 1901. proti Desiderovi Gromon chýrnemu honorárskemu sekretárovi štátnemu. Liberáli stáli však vtedy na vrchole jejich moci, proti ktorej kandidát kresťanskej ľudovej strany zvíťaziť nemohol. Len 1906. ako zničenie boli liberáli, ľud kresťanský s veľkou oduševnenosťou vyvolil si svojho miláčika za ablegáta, ktorý ako doteraz, tak aj na pozatým na ozdobu bude svojmu okresu.

Michal Artim.

Zriedka kto môže sa na toľko honosiť láskou a oddanosťou pospolitého ľudu ako Michal Artim ablegát kresťanskej ľudovej strany volebného okresu Zboró v stolici šárišskej. Lásky a oddanosť táto má ale aj svoj základ. Michal Artim nielen vidí, lež aj cíti biedu svojho ľudu, on mu je nielen duchovným predstaveným, lež aj priateľom, radcom, vodcom a otcem v pravom zmysle slova. Prirodzená vec je teda, že ľud kresťanský, snáď na nízkom stupni vzdelanosti, snáď viacej morený biedou ako by toho zaslúžil s dôvery plnou úctou pohliada ku svojmu ablegátovi, od ktorého s právom očakávať môže uľavenie v hrozných biedach svojich. A ľud kresťanský nezklame sa v tomto ablegátovi kresťanskej ľudovej strany. Pracuje on neunávene za ľud a ku prospechu svojho ľudu nielen ako svedomitý ablegát, lež aj ako príkladný pastier duchovný.

Dr. Michal Artim
narodil sa 1854. ablegát okresu Zboró,
stol. Šároš.

Pri krajinských voľbách 1905. a 1906. vyvolený bol za ablegáta jednohlasne, čo nielen jemu, lež i kresťanskému ľudu tohoto okresu slúži na veľkú slávu.

Edmund Beniczky.

Nie do radu obyčajných ablegátov patrí ablegát volebného okresu Rózsahegy v stolici liptovskej. Edmund Beniczky narodil sa 12. februára 1878. vo Zvolene. Stredné školy odbavil v Baňskej Bystrici a v Kaloči na

ústave otcov Jezuitov. Po odbavených štúdiach na univerzite budapeštianskej, ako katolícky spisovateľ neunávene a chvalitebne účinkoval pri katolíckom denníku «Alkotmány.»

Ako neohrozený zastavateľ zásad kresťanskej ľudovej strany bral vždy čilú účasť vo všetkých pohyboch, ktoré táto politická strana podujímala ku dušnému a hmotnému pozdvihnutiu ľudu. Cieľom kresťanskej ľudovej strany je pozdvihnúť ľud z jeho terajšej biedy a toto je cieľom aj tohto ablegáta. Zná on, že prítomne za ľud nič sa nedá previesť pustými slovami a prázdnyimi sľubami. Mnoho hovorí a ešte viacej nasľubovať, tomuto remeslu rozumeli sa náležite liberáli. Edmund Beniczky nikdy nepatrí medzi týchto. On je v prvom rade kresťan a katolík a hotový je i život svoj položiť za svoju svätú vieru. Ľud kresťansko-katolícky takýchto mužov potrebuje za ablegátov, mužov totižto čo perom a na sneme a vo spoločnosti mužským slovom vedia vystúpiť ku obrane cirkve a jej práv. Edmund Beniczky je v druhom rade oddaným priateľom ľudu. Zná on tých tisícero nerestí ľudu pod ktorými najmä ľud horných strán ťažko stoná.

Edmund Beniczky
narodil sa 12. februára 1878. ablegát
okresu Rózsahegy, stol. Liptó.

Zvláštnou jeho úlohou je preto, aby utrápenému ľudu spravodlivou a zákonnou cestou zpomôženo bolo. Po ťažkých zápasoch zvíťazila zástava kresťanskej ľudovej strany v tomto okrese. Presvedčení sme ale, že ľud aj tohoto okresu nahliadne konečne, kto mu je verný priateľ, kto s ním dobre mieni, a že pri budúcich voľbách celým krajom ružomerským ozývať sa bude jednohlasne: nech žije náš Edmund Beniczky, ablegát kresť. ľudovej strany!

POLITICKÉ CHÝRY.

Kresťanská ľudová strana v Šáriši.

Starým korifeom liberálnym stolice šárišskej sa ešte vždy sníva o zlatých časoch, ake si požívali pod Tiszom. Nechcejú a nevedia tomu uveriť, že slnko liberálov aj v Šáriši na veky zapadlo. Prítomnosť ich o tom poučuje, že sa časy celkom premenily, oni sa však ničemu nechcejú naučiť. Vidia, že sa ľud kresťanský v celom Šáriši hýbe, miesto toho ale žeby ľud tento nasledovali otvárajú ústa ako vráta a idú svojou cestou tak vo verejnom ako v súkromnom živote. Veď nech len idú a hľadajú Tiszovcov. Ľud má svojich vodcov a toto sú rímsko- a grécko-katolícki duchovní. Týchto zásluhou je že teraz kresťanský ľud, celej stolice šárišskej pripojil sa

ku kresťanskej ľudovej strane. Môže sa s istotou povedať, že popri už zabezpečenom okrese volebnom makovickom na budúcnosť aj okresy: Héthárs, Prešov, Bártfa, Kis-Szeben pripoja sa tiež ku kresťanskej ľudovej strane.

V tejto nádeji upevňovať musí horlivých ľudákov aj to ľudové shromaždenie kresťanskej ľudovej strany, ktoré voličia okresu héthárskeho v nedeľu, 16-ho septembra vydržovali vo veľkej osade rusinskej v Cséresi.

V nedeľu o 4. hodine vydržovalo sa toto veľké ľudové shromaždenie pred grécko-katolíckym kostolom. Ľud rusinsky sbehol sa zo všetkých strán vo veľkých húfoch.

Neni tomu divu, bo to bolo prvé shromaždenie na týchto stranách. Prišiel ta pravda aj slúžny, Štefan Gallotsik s deviatimi žandármi. Dvoch žandárov postavil vedľa seba ku istote jeho drahej osoby. Keď mu však páni shromaždenia vysvetlili, že sa nemajú čoho báť ani on, ani jeho žandári, opustil shromaždenie.

Na shromaždení prítomní boli: *Georg Szmrecsányi*, *Koloman Bresztyenszky*, *Béla Csitáry* krajinskí vyslancovia kresťanskej ľudovej strany; statkári: *Ernest Péchy* z Péchujfalu a *Achil Baán* z Dobó; *Edmund Soltész* farár z Péchujfalu, predseda okresný kr. ľudovej strany; *Ondrej Pernyik* dekan z Berzevice; farári: *Ludvík Toronsky* z Cséresu, *Alexander Beszkid* z Lagnó, *Ondrej Mathia* z Tarkó, *Ján Grega* z Krivána, *Jozef Rajner* z Tárcu, *Michal Michalics* z Pusztamező, *Jozef Téglássy* z Hambaru. *Béla Kánya* okresný notár, *Ludvík Csekán*, *Ján Sproh Ján Bihnu* učelia atď.

Ľudové shromaždenie zahájil ako predseda krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany *Georg Szmrecsányi*. Zaháječná reč tohoto víťečného rečníka hlboký dôjem urobila na národ rusinsky.

Alexander Beszkid, dekan a farár z Lagnó zvláštnou výrečnosťou vysvetľoval program kresťanskej ľudovej strany.

Ondrej Pernyik, dekan z Berzevice držal úvahu o tých hrozných škodách, aké liberáli po celej krajine ľudu zapričinili.

Ludvík Toronszky rečnil o príčinách založenia kresťanskej ľudovej strany a o jej v každom ohľade ľudu osožnom účinkovaní.

Koloman Bresztyenszky, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany odhodlaným pevným hlasom hovoril o právach ľudu, o kresťanskom Uhorsku, konečne oslovil aj prítomne v shromaždení kresťanské ženy, aby ony pevne držaly sa zástavy kresťanskej ľudovej strany.

Na návrh predsedu zo shromaždenia poslali telegramy grófovi *Ferdinandovi Zichymu*, *Jánovi Vályi*, biskupovi prešovskému a *Augustinovi Fischer Colbrie*, biskupovi košickému.

Predseda *Georg Szmrecsányi* krátkou rečou zakľúčil ľudové shromaždenie, národ rusinsky rozišol sa v pokoji a v najkrajšom poriadku s tou srdečnou žiadosťou: nech žije kresťanská ľudová strana!

Kristóffy v sanatoriume.

Známy je Kristóffy dla mena po celom Uhorsku. Bol on pod Fejérvárym vnútorných záležitostí ministrom a veľkým protektorom socialdemokratov. Že má teraz zhubené nervy a lekáry sa vyslovili, až ho zavčasu nedajú do sanatoria, že príde o rozum. Zaviezli ho teda do sanatoria Lehmann pri Draždanoch. Nešťastník zdá sa nikdy nemal v poriadku kolečka jeho hlavy.

Zničený mandát ablegátsky.

Ondrej Achim, vyvolený bol za ablegáta v Békés-Csabe a hovoril o sebe, že je on ablegát sedliacky. Vyďával sa on ale nielen za sedliaka, lež bol aj ohnivým socialdemokratom. Na sneme ako ablegát vystúpil s návrhom, aby majetky katolíckej cirkve shabané byly. Doma ako ablegátsky kandidát búril ľud proti triedam zámožných. Proti volbe tohoto socialdemokraticko-sedliackého ablegáta zadaná bola petícia. Kráľovská Kúria pojednávala tieto dni zadanú petíciu a 17. septembra vyniesla výrok. Týmto výrokom socialdemokraticko-sedliacky ablegát *Ondrej Achim* povzbavený je ablegátskeho mandátu; pozbavený je na jeden rok občianskych práv, nemôže ani voliť, ani vyvolený byť; odsúdený je, aby advokátovi petíciu zadavšiemu platil 3600 korún, svojemu advokátovi ale aby za unováciu platil 5000 korún. — *Ondrej Achim* prítomný bol pri celom pojednávaní a po vyhlásení výroku opustil zronený dvoranu Kúrie. Úfame sa, že sa napozatým múdrej bude držať aj s tými, čo na sneme s ním hlasovali.

Osma pravota tlačová.

Pišu, že proti novinám v Skalici vychodiacim pod menom: «Ľudové Noviny» pokračovanie «Katolíckych Novín» kráľovský fiškus pozdvihol ôsmu obžalobu pre búrenie ľudu.

Z CUDZOZEMSKA.

Francúzsko a Vatikán.

Dla chýrov v nedeľu 23. tohto mesiaca vo všetkých biskupských chrámoch prečítajú pastiersky list, dla ktorého biskupi bezodmienečne podrobia sa poriadkom pápežskej encykliky. Pastiersky list bude obsahovať aj uzavretia, ktoré vyniesla posledná biskupská konferencia. Po prečítaní pastiersky list uverejnia aj v novinách.

Rusko.

Cár i s celou rodinou odobral sa na istý čas na finské more. Trepov, ktorého sa najviacej báli socialdemokraticki revolucionári, zomrel prirodzenou smrťou. Poľné sudy vojenské odsudzujú revolucionárov s malými výnimkami na smrť.

Hrabacia otavy.

BESEDNICA.

Židovské priateľstvo.

Utešený deň jasenný bol, ako pred tridsať rokmi prvý mládenec dediny na večnosť prisahal vernosť najpeknnejšej dievke. Ako boli vtedy oba šťastliví! A teraz? Po tridsiati rokoch ťažkej práce a hrdlovania tam sedia oba pred časom zostarení na palube jednej morskej lode, aby si v cudzom svete hľadali novú domoveň.

Neboli by si v ten pekný deň pomysleli, že to voľakedy tak ďaleko príde s nimi, že musia opustiť tú zem, v ktorej sa narodili, v ktorej žili a pochovaní ležia jejich drahí rodičia, jejich známi a pokrevní. A hľa, predsa sa to tak stalo, veľké vlny morskej s každým okamžením nesú ich ďalej od suchej zeme a od drahého rodiska.

Petrová nemo sedí pri mužovi a vyplakané oči obracia jednotajne v tú stranu, z kadiaľ prišli. Peter gazda, ako by zúfal, boľastne zatína päste a vzdýcha jednotajne:

«Prečo že som sa len dal tak hrozne oklamať?»

Načo aj? Mohol ešte dnes pokojne doma sedieť, ako poctivého a majetného gazdu bol by si ho každý vážil v dedine.

Teraz je však už darmo, bo vo všetkom na slepo veril tomu Móricovi. Keď ho ale po prve videl, bude tomu asi päťadvadsať rokov, prišiel k nemu neskoro večer v opískaných a otrhaných háboch a prosil ho o nocľah a teraz aj dom, aj celé gazdovstvo jemu patrí.

Ale veď on to aj s veľkými figliami previedol!

Otvoril v dedine sklep. Z povdačnosti ako hovoril za to, že mu Peter gazda dal nocľah, poprosil ho, aby mu potrebný tovar z mesta do dediny doviezol. Peter gazda to ochotne urobil, za jedno myslel, že mu nebude škodiť, keď si s koňmi vyrobí, za druhé myslel na svojich dvoch synov, ktorým sa pri jeho výrobku tiež dačo lepšieho ujde.

Peter gazda si myslel, keď žid vie byť povdačným, že aj on v tejto čnosti nespíe zaostať a preto z povdačnosti všetko kupoval u žida. Nielen on kupoval, lež aj jeho žena.

Móric sa veľmi dobre vyznal vo svojich Iudoch a preto zavše hovorieval ku Petrovej: Viete čo, susedka, dľa starého priateľstva ja vám ten tovar nesmiem tak draho rátať, ako druhým. No, to nepovedal figliar, že keď ho laenej ráta, ho aj horšie merá.

Petrová vzdor tomu, že sa jej žid vždy podlizoval, neverila mu veľmi a len preto chodila k nemu, bo jej to gazda kázal. Hovorievala aj jednotajne, že je žid faľošný ako líška a celé jeho priateľstvo že preto nič nestojí.

Peter gazda nič na to nedal, čo si jeho žena my-

slela a čo hovorila. Vysedával jednotajne u Mórica a gazdovstvo celkom zanedbal.

Celá starosť okolo domu a poľa ležala na pleciah Petrovej. Šťastie bolo pre ňu, že dvaja jej chlapci dorostali a pomáhali jej vo všetkom okolo gazdovstva. Keby tých nebolo, bolo by to smutne vyzeralo s tým Petrovým gazdovstvom.

On od rána do večera u Mórica sedel a čítal si novinky. Doma pravda, najmä kolo žatvy bolo hrozne mnoho roboty, tá ovšem musela byť vybavená, Peter gazda sa však nestaral o to, on ešte vždy novinky čítaval u svojho priateľa Mórica. Tu sa však stalo, že najstarší syn Petra ťažko ochorel. Presilil sa v robote a musel ležať.

Petra to nepohlo. Poslal k chorému synovi doktora a on si ďalej sedel u žida. Proti smrti ale neni lieku. Petrov syn zomrel. Druhý človek by sa v takomto páde chytil lepšieho rozumu. Peter však len u Mórica hľadal potechu v jeho zármutku.

Nasledovalo ale ešte horšie. Druhého syna onedlho vzali za vojaka. Petrová nevládala ďalej v gazdovstve. Peter gazda bol ako zdubený, prišiel sa domov najesť, ako to ale v jeho maštali a na jeho poli vyzerá, to mu ani na myseľ neprišlo. Móric ho tiež namluval, aby si na staré dni kosti nelámaval. Viete čo, gazdičko — hovoril mu dobrý priateľ jeho Móric — netrúpte sa, tu vám prečítam novinky, máte tu čierne na bielom, že onedlho nastane nový svet. Naši socialdemokrati založia jejich štát. Nebudeme žiadne porcie platiť a každý dostane toľko od krajiny, že si môže po pánsky vyžiť. Zatiaľ ale požičiam vám peňazi koľko chcete, však to potom vyrovnáme. Tu je vekslel, podpíšte ho. Peter gazda podpísal vekslel, dostal peniaze a bežal s radosťou domov a nevedel sa dosť vynaprávať, ak múdry a dobrý je ten jeho priateľ Móric.

Petrová miesto toho, že by sa bola radovala, začala horko nariekať, nad rečiami gazdu, bo ona neverila tomu židovskému priateľstvu.

Peter gazdu len asi päťkrát potešil ten dobrý Móric. Naraz prišiel list a v tom stálo, že pri jednej zbure, kde vojaci robili poriadok, socialdemokrati zabili jedinkého syna Petrovho. Ako to počula Petrová, zomdlela od žalosti. Peter gazda ale bežal hneď k «svojmu dobrému priateľovi», aby si zas nabral trochu potechy Mórica ale ani neslyšal, ako sa mu Peter žalostne ponosuje, lež mu povedal s úsmevom: «Gazdičko už som vám dosť dlho čakal, teraz ma vyplatte. Tu máte vaše veksle, dlžný ste mi 3000 zlatých.

Peter gazda myslel, že zkamenie. Vlasy si škubal od ľaku a bolesti a skrikol na žida: «Ztratil som syna a ktomu ma chceš i o celý môj majetok priviesť? Veď si mi nedal len 400 zlatých. Či sa nebojíš Boha?»

Móric sa len usmial na to a povedal: «Tu sú podpísané veksle, musíte ich vyplatiť!»

Darmo sa pravotil Peter gazda. Prišli o celý majetok a ostalo im len toľko, že si mohli kúpiť karty na dlhú cestu do Ameriky.

Tam sedia oba na palube lode, veľké vlny morské s každým okamžením nesú ich ďalej od drahého rodiska. Petrová horko narieka, Peter gazda zdýcha, až konečne nakloniac sa k žene, povie: «Pravdu si mala verná duša moja, keď si hovorila, že je žid ako líška falošný a že priateľstvo jeho preto nič nestojí».

Ludia to vôbec vedia a predsa si toho nevšímajú!

CHÝRNIK.

Pamiatka kráľovnej Alžbety. Dňa 10. septembra bolo osem rokov, čo našu vrelomilovanú kráľovnu Alžbetu jedon vyvrhel ľudskej spoločnosti vo švajciarskom meste Genf zavraždil. Odtedy každoročne svätí sa po celej krajine pamiatka tohto smutného dňa. Veľmi pekné smútočné slávnosti odbývaly sa vo Viedni v chráme kapucínov, kam prišiel i jeho veličenstvo kráľ a v Budapešti v Matiašovskom kostole.

Jeho veličenstvo kráľ — ako z Viedne oznamujú — dňa 10. bež. mes. ráno v schönbrunnskom kaštieli bol prítomný na tichej sv. omši, po ktorej dal sa zaviezť do krypty v chráme kapucínov, aby sa pomodlil pri rakve svojej manželky kráľovnej Alžbety a svojho syna korunného princa Rudolfa. Pred kostolom stál početný zástup obecnstva, ktoré s úctou vitalo kráľa. Pri vchode kláštora čakal jeho veličenstvo kvardián Ondrej Csák a na rakvi strážiaci kapucín s horiacimi sviecami. Kvardián oddal kráľovi kropáč na svätenú vodu, načo všetci traja sišli do krypty. Tu sa kráľ modlil pri rakve kráľovnej Alžbety a korunného princa Rudolfa. Keď kráľ vychádzal z krypty, kvardián ho upozornil na dar, ktorý kláštor dostal od arcikňažny Márie Valerie. Je to drevená socha Matky Božej, ktorá ju vyobrazuje jako Hviezdu Mora. Rakva kráľovnej obsypaná bola kvetinami a bukrétami. Kráľ za 10 minút bol v krypte, potom sa zaviezol do Burgu, kde o 11. hodine prítomný bol na zadušnej svätej omši, na ktorej prítomní boli aj všetci vo Viedni sa zdržujúci arcikňažatá, arcikňažny, dvorní a štátni hodnostári. Každému napadlo, že kráľ dobre vyzerá.

V Budapešti úradné služby Božie odbývaly sa v Matiašovom korunovačnom chráme predpoludním o 11. hodine. Pred hlavným oltárom postavený bol katafalk, ktorý bol ozdobený cimierami kráľovnej Alžbety, uhorskými korunovačnými a panovníckymi odznakmi. V prvých laviciach hlavného stánu sedeli: ministerpredseda dr. Alexander Wekerle, ministri Jeckelfalussy a Daranyi, viac štátnych sekretárov a ministerských radcov. hlavný mešťanosta Budapešti Koloman Fülepp, rektori a dekaní vysokých škôl, hlavný policajný kapitán Boda, dôstojnícky sbor budapeštianskej vojenskej posádky a buda-

peštianski konsuli. Zadušnú sv. omšu slúžil biskup dr. Medard Kohl v tom omšovom rúchu, ktoré je zhotovené z čiernych šiat kráľovnej Alžbety, ktoré nosila počas millenárnej výstavy.

Zdravotný stav kráľa. Mnoho písali o nepravdom stave zdravotnom jeho veličenstva. Zdravotný stav kráľa *nedáva však príčiny ku obavám.* Jeho veličenstvo v Išli veľmi prechladol, za to ale predsa odišiel na sliezske manévry, kde ešte väčšmi prestydol. Kráľ teraz už sám nahliadol, že sa musí šetriť. Jeho veličenstvo nateraz nestojí pod lekárskou opaterou, neužíva žiadne lieky a žije tak ako predtým. Ponevác nepojde na manévry flotty do Dalmatska, bude mať za niekoľko dní slobodný čas, ktorý ztrávi v Išli, kam odcestoval na osobitom vlaku vo stredu ráno o 8. hodine. Na miesto kráľa odcestoval do Dalmácie dedič trónu Franc Ferdinand i so svojim sprievodom.

Maltajský rád kňažny Zófie Hohenberg. Z Viedne oznamujú, že veľnajster maltajského rádu manželke dediča trónu, kňažne Žófi Hohenberg odovzdal veľký kríž maltajského rádu.

Dedič trónu na cestách. Arciknieža Franc Ferdinand na ločke Miramare 12. septembra ráno prišiel do Lissy. Ako ztadiaľ oznamujú, arciknieža uvítali: miestodržiteľ Nardeli a náčelníci vrchnosti. Mešťanosta v horvatskej reči pozdravil arciknieža, ktorý sa vrele poďakoval za vítanie, taktiež aj za pozdravujúcu reč biskupa Kanovicsa. Arciknieža šiel potom na cintorín, kde na pomník v morskéj bitke pri Lisse r. 1866. padlých vojakov v mene jeho veličenstva položil venec. Potom odberúc sa od biskupa, od mešťanostu a ostatných osobností, vrátil sa na loď. Dojdúc na ostrov Melada, arciknieža s veľkou pozornosťou sprevádzal kombinovanú morskú bitku, po ktorej zaviezol sa do Raguzy. 13. septembra ráno arciknieža prítomný bol pri vychádzaní čiat na suchú zem v Omle a v Gravoze. Zatým na koči zaviezol sa do Raguzy. Mesto si obzrel a potom si kupoval rozličnosti. Onedlho vrátil sa do Gravozy a predpoludním o 10. hodine odcestoval na manévry v Trebinje.

Odhalenie Washingtonovej sochy v Budapešti. Socha Juraja Washingtona, zakladateľa neodvislosti Spojených Štátov severoamerických odhalená bola v Budapešti dňa 16. septembra. Socha, ktorú z milodarov v Amerike žijúcich Uhrov zhotovil sochár Julius Bezeredy, vypína sa na južnom brehu jazera v mestskom lesíku.

Do pozornosti vysťahovalcom. V poslednom čase veľa ponôs došlo do ministerstva vnútorných záležitostí proti vysťahovaleckému agentovi A. Gogeletovi, ktorý z Uhorska veľa rodín vyvábil do štátu San-Paolo (Južná Amerika), kde potom nešťastníci padli do veľkej biedy. Nesvedomitý človek vo veľmi mnohých časopisoch uverejnil vyzvanie, v ktorom odvolával sa medzitým aj na tamojšiu vládu, ktorá vraj vysťahovalcom dá zdarma loďnú kartu a počas cesty na mori úplné zaopatrenie. A keď prídu vysťahovalci ta, dá im zdarma zem, dom a gazdovské vystrojenie a vôbec že sa stará o vysťahoval-

cov. Oproti tomuto minister vnútorných záležitostí dozvedel sa že z týchto sľubov ani slovička neni pravda. Vystahovaleci sa sklámali, lebo ani sľúbenú zem, ba ani práce nedostali. Preto minister v nátra gróf Julius Andrássy vyzval právomocnosti, aby obyvateľstvo dôkladne a viackrát upozornily, aby sľubom neverilo. Zároveň minister vyzýva vrchnosti, aby vábenie ku vystahovaniu prekazily.

Kráľovská pozostalosť. Na pozostalosti zosnulého dánskeho kráľa Christiana teraz sa delia jeho deti, ktoré sa tieto dni síšly v Koppenháge. V smysle testamentu knieža Valdemár dostane kaštieľ a majetky neboého a jeden millon korún v hotovosti. Ostatná časť pozostalosti, ktorú cennia na poldruha milliona korún, podelia si medzi sebou grécka a anglická kráľovná, ruská vdovárčarovná a Cumberlandská princezna. V Koppenháge domnievajú sa, že deti dánskeho kráľa dedičstvo venujú na dobročinné ciele.

Smrť. Jazdecký generál barón Ján Appel, bývalý vojenský gubernátor Bosny a Hercegoviny, v sobotu ráno o 7. hodiny zomrel. Zosnulý generál, ktorý už od niekoľko rokov žil v pensii, vyvínoval v záujme okkupovaných provincií veľkú činnosť a preto sa tešil tam veľkej úcte. Domorodí ho radi mali, lebo bol spravodlivý človek. Appel narodil sa v Slavonsku r. 1836. Jako kadét vstúpil do armády a roku 1882. jako jazdecký generál ostal vojenským gubernátorom Bosny a Hercegoviny. Pred niekoľko rokmy utiahol sa na pensiu. Tieto dni ochorel a nemoci aj podľahol. Jeho smrť vzbudila všeobecnú a úprimnú sústrasť.

Hlavný notár na odpočinku. Franc *Berényi* hlavný notár stolice trenčianskej po 40ročnej službe utiahol sa na odpočinok.

Zkaza jednej obce. Z Námestova (stol. oravská) oznamujú, že tam tieto dni pustošil požiar, ktorý takmer jednu tretinu obce zničil. 450 rodín ostalo bez prístrešia a hľadí v ústrety biedy. Takmer celá tohoročná úroda zhorela. Všetky z dreva postavené domy zhorely až na uhol. Ohňohasičičia pre veľký vetor neboli vstave šírenie sa ohňa zamedziť. Škoda činí asi jeden million korún. Utvoril sa hneď výbor, ktorý sriadi na uľavenie biedy vyhorelcov krajinskú sbierku.

Odvážlivý vystahovalecký agent. Vystahovaleckého agenta Ignáca Schwarza pohraničná polícia v Bardíjove zatkla a dala ho odviezť po železnici do väzenia. Odvážlivý človek medzi stanicami Csebenye a Radvány vyskočil z vlaku a to tak šťastive, že sa mu

nestalo nič. Hneď skočil na nohy a v tme uvrzol. Je už svrchovaný čas, aby z patričného miesta poriadky porobili s tými židovskými agentami.

Jedovaté hrýby. Prišiel do Žiliny z Liptova jeden pltník, menom Michal Svitko, ktorý sa na ceste najedol jedovatých húb. Jeho spoločník, s ktorým sa vydal na cestu, ostal zle už vo Varíne a tam ho opatrujú. Michal Svitku vzal do opatery žilinský lekár dr. Mráz, ale mu už pomôcť nemohol, lebo Svitka čo skoro zomrel.

Tajnosť Váhu. V chotáre Malej Diviny vyhodil Váh na breh mrtvolu jedného asi 25ročného žida. Kto je, to nevedia. Na mrtvole neboly šaty, len obuv.

Šarlach v Ružomberku. Ako z Ružomberku píšú, v tamojšom rímsko-katolíckom vyššom gymnásiume prednášky v novom školskom roku ešte nezapočali, lebo v meste zúri šarlach. Školská mládež dostala predbežne na mesiac vakácie, ale obávajú sa, že prázdny musia predžiť, lebo šarlach sa veľmi šíri.

Nový generál jezuitov. Za generála rádu jezuitov zvolený bol Franc Xavér Wernz, nemecký páter, ktorý bol doposiaľ rektorom rímskej gregoriánskej university. Po voľbe šla do Vatikánu deputácia, prosiac pápeža, aby voľbu potvrdil. Zatým v nemeckom kollegiume bolo Te Deum. Wernz pochádza z Württembergu a je nateraz 64ročný.

Srazil sa vlaky. V Ovaline (Taliansko) tieto dni na tamojšom nádraží srazil sa dva osobné vlaky. 24 osôb bolo ranené, medzi nimi štyri smrteľne. Vodič vlaku sotva ostane pri živote.

Administratívny výbor stolice turčianskej pod predsedníctvom fõišpána Franca Justha tieto dni vydržoval riadne mesačné zasadnutie, na ktorom pojednávali prípis fin. ministra, v ktorom sdeluje polozenie do pokoja finančného správcu Vilhelma Szigethyho. Po reči podžupana, ktorý poukázal na účinkovanie finančného správcu počas národného odporu, administratívny výbor predloženie správcu jednohlasne vzal v známosť. Po vybavení menších záležitostí pojednávali rozpočet stoličnej cestovnej základiny na roky 1907—1908.

Nešťastie na mory. Z Brém oznamujú, že parolod «Coesta» na Severnom mori následkom veľkého víchru sa utopila. Dvaatridsať osôb zahynulo vo vlnách morských.

Vyhorelcom Námestova poslala redakcia «Krestana» ako malú podporu 10 korún a praje srdečne, aby úbohého ľudu tohoto mesta čím viacej dobrodincov veľkodušne zaujalo sa po celej krajne.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provádzanie parcellovania a ku tomuto cieľu udelovanie požičiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú užernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu umovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý sa stará o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku do dvoch tretín ceny pri výhodných podmienkach, o čom vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapešť, V., Géza-u. 2.) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osôh, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavatelja pozbavia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky povolujú sa počnúc už od 300 korún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhodovnenie notárske. Ústev požičku vypovedať nemôže.

Zemetrasenie. Z mesta Velparaiso oznamujú, že v pondelok večer zase pocítili tri silné otrasy zeme. Nalakané obyvateľstvo ušlo na vršky.

Sultán turecký je chorý, preto zavolali k nemu Bergmanna chýrneho lekára z Berlína, ktorý na ťažko chorom prevedie operáciu.

Oheň. V obci Kis-Ladna v Šárisišskej dňa 2. sept. veľký oheň zúril. Okrem pár domoch celá obec na popol je obrátená. Bieda je veľká.

Chýry zo Spiša. Do Lechnici vyvolili na uprázdnenú rímsko-kat. organistsko-učiteľskú stanicu diplomovanú učiteľku slečnu Aranku Ledényi, ktorá doteraz v obci Tolmács v tekovskej stolici ako učiteľka účinkovala. — V Mateovcách pri Spišskej Sobote dňa 5. septembra jeden dom zhorel. — V Nížnom Šmeksi bolo do 29. aug. 786 osôb, v Šmeksi bolo do 1. sept. 3755 osôb, v Tátralomnici bolo do 29. aug. 1226 osôb, v Tátraszép-laku bolo do 29. aug. 1323 osôb. — V mesiaci auguste vyvandrovalo zo Spiša s passami 281 osôb. — Vo Veľkom Hlnicu tiež budú žandári. — Do Holló-Lomnici vyvolili za okresného notára Samuela Gergelyiho, ktorý teraz bol notárskym pomocníkom v Kacvine. — V Olenave vyvolili za učiteľku slečnu Gabrielu Kovarik. — Pri Gelnici dňa 29. aug. jeden dom zhorel. — Do levočského kráľovského katolíckeho gymnáziuma dalo sa na tento školský rok zapísať 219 žiakov, do reálky len 108. — V obci Daróc jeden dvaročný chlapec, menom Jozef Korsala do potoka spadnul a sa utopil. — V obci Toriszko dňa 2. septembra v noci štyri domy a päť stodôl zhorelo. — Vo Vysokých Tátrach dňa 2. septembra Julius Rumanesik 16ročný študent, keď chcel na lomnický vrchol ísť, z jednej skaly do 40metrovej hĺboksti spadnul a sa zabil.

HOSPODÁRSTVO.

Zimné chovanie dôbytku.

Gazda len toľko kusov lichvy má zimovať, pre ktoré má dostatočnú zásobu krmu. To by bolo najlepšie, keby istotne vedel, koľko to učiní v metrických centoch, tak by už počiatkom jesene bol na čistom, ako bude statok zimovať. Nepriaznivý rok nielen starosť, ale aj škodu robí hospodárovi.

Známe je, že jedno dospelé hovädo, povedzme päť metrové, potrebuje denne 12 kilov dobrého sena. Toto je najmenšia miera, keď teda hospodár nenie vstave pre malú zásobu toľko sena dať hovädu, musí chybujece nahradiť so slamou a s plevami, lenže s tým hovädo je ukrátené, lebo slama je planá potrava. V číslach takto môžeme ten rozdiel vysloviť: 1 kilo sena sodpovie 6 kilom

slamy. Teda, keby hovädo len štvrtinu sena dostalo a tri štvrtiny slamy, tak by ono muselo denne 54 kilogramov slamy schrumať, aby pri sile zostalo, čo je nemožná vec, lebo za deň nestravi viac ako 30 kilov potravy. So slamou teda nenasýtíme lichvu, lež musíme pridať k nej tľč, otruby, burgyňu a zemiaky. Ale tu už vedieť musíme, že z čoho koľko dať, aby sme uhádli pravú mieru.

Probujme teda rátať. Desat kilov dobrej potravy sodpovedia: 3 kilám žitných otrubov, 4 kilá ražných, 2 kilám jačmenného šrotu, 3 a pol kilá pozadnej múky, 30 kilám burgyne, 22 kilov zemiakov, 60 kilám žitnej slamy, 45 kilov jačmennej slamy a 40 kilám dobrého tľču. Povedzme, že v jednom malom hospodárstve na jedno hovädo padnú len tri kila sena alebo dateliny, s čím teda nahradiť poklesok?

S 9 kilami žitnej slamy a 2 a pol kil. otrubami. Alebo jačmennej slamy, 2 kilá tľču, 5 kilov žitnej slamy 2 kilá zemiakov, 10 kilov burgyne a vyše pol kila jačmenného šrotu. Váha takto zmiešanej krmu nikdy neprevyší 25 kilov u hoväda na päť metrov ťažkého. Toľko ono s chuťou sožere, ba aj potrebuje za toľko, lebo keby sme ho len so sytou krmou držali, vždy by žralo toľko slamy zo steliva, aby si bachor naplnilo. Krm, slamu, tľč a kukuričnú bylu na sečku porežeme a zabaríme. Za sucha dať hovädu takúto miešaninu neni gazdovský, lebo ono povyberá čo lepšie a slamu tak nechá, slovom zvolnie.

Krímenie počína sa o 6-ej ráno a večer, prv ale treba válov vyčistiť. Hovädo ľahko navykne na poriadok. Do krmenia pokojne leží, ale jaknáhle prišiel čas, stane a nespokojne čaká. Napájať ráno po krmení, večer však pred krmením načín. Krm v malých porciach dávajme medzi dve hovädá a kým dočista nesožrali, neslobodno im dať, takto potom navyknú na poriadok, čo sa nedá zaplatiť.

Kravy najlepšie doja od lucerny, teda držme túto pre kravy. Ladník neni pre ne, dá zlú chuť mlieku, ba stratia od neho kravy mlieko, lež dobre účinkujú naň zemiaky, burgyne, tre a šrôt. Toto miešajme do krmu, ale len na poludnie. Mladé telce ovos žiadajú. Koňom neni sú na úžitok zemiaky a ražné otruby, bujakom ale veľa slamy a burgyne, preto, lebo tu na io treba hľadať, aby sa neschrateli, lež aby štíhlými zostali, lebo len takýto sú súci za plemenákov. Pri krmnom — rozumie sa na mäso súcom — dôbytku pomaly dvíhame dennú zásobu žranice, pokiaľ sa ona ne zdvojnásobí. Neslobodno hľadať ua veľkosť porcie, lež na silu krmu. Ku každému pokrmu musíme dať istú mieru soly, dôbytok však držme čisto a ustielajme podeň dobre. Hľadme na to, aby vzduch maštale bol čistý a teplý. Teplotu maštale s tým zdvihneme, keď maštal cez týždeň dva razy vykydáme, pravda, k tomu treba mnoho steliva. Sosbieraný trus za každým zakryjeme pod zadnými nohami hoväda, s čím zviažeme v ňom cenný ammoniak, nebude smrdeť a vydá hodne tepla. Práve to je smradlavá maštal, kde hnoj ustavične prehadzujú. Pred vykydávaním pustíme dôby-

tok na slobodu, tak maštal za chvíľu doneseme do po riadku a nebude v nej smrad.

Takto treba opatrovať dobytok a výsledok ne minie nás.

Falšované otruby.

Ponevác otruby zdražely, tak ich fabrične falšujú. Ako je známe, škrob zo zemiakov zhotovujú. Odpadky týchto zemiakov zmiešajú s otrubami a zomelú ich s nimi, tak vyzerať, ako ražné otruby, lenže nie sú tak cenné, ako opravdové. Kto je teda na to utisnutý, že musí zo sklepu kúpiť otruby, nech ich dá chemične preskúmať, alebo nech žiada od predavača, aby ručil za tovar.

Gazda.

DOPISY.

Patta.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Kresťane».

My v našom chotáre mali sme dakedy dost dobré vinice. Prišla ale aj ku nám na vinice tá hrozná choroba, na ktorú sa teraz celý svet ponosuje a následkom toho prišli naši majitelia viníc o značnú čiastku jejich príjmov a osohu z viníc. Gazdovia však naši, ako príkladní kresťania, neztratili nádej v Boha a vysadili vinice novým viničom. Lanajšieho roku už ich Boh požehnal a mali neškodnú úrodu. Z povďačnosti, že im Boh pomohol, svolali na vianočné sviatky chudobu a vymerávali chudobným rodinám po 3—5 litrov vína zdarma, vo meno Božie, z tej prvej úrody. Vyznačili sa týmto kresťanským jednaním najmä gazdovia: Matej Baláž, Pavel Hecceg a Ján Zičák. V mene všetkých, čo účastní boli jejich dobrodenia, vyslovuje prítomne srdečné vďaky jeden.

Chudobný.

Kochanovce (Trenč. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kresťane».

Na sviatok Mena preblahoslavenej Panny Marie mali sme v našej obci dve slávnosti, o ktorých krátku zprávu posielam. Po prve slávil naše obyvateľstvo, ako sa na pravých ctiteľov marianských patrí so zvláštnou pobožnosťou sväté meno Panny Marie. Za druhé bola v tento pre nás veľký deň posviacka hlavného oltára v našom farskom kostole. Posviacku držal okresný dekan prevelebný pán Ján Hátrik, farár drietomsky. Slávnostnú reč držal velebný pán Karol Krasznyszky, professor a predstavený domu patrov Piaristov z Trenčína. Hrubú svätú

omšu slúžil s početným pomocníctvom veľaslúžený náš farár pán Sigmund Recka. Po službách Rožích dostavila sa u pána farára deputácia poprednejších obyvateľov našej obce. Deputáciu viedol stolársky majster, pán Juraj Kupka, ktorý sa v krátkej lež srdca dojímajúcej reči v mene obyvateľstva podakoval nášmu pánu farárovi za to veľké a krásné dielo, ktoré on veľkodušne postavil ku sláve Božej nám k povzbudzeniu a svojemu menu na večnú pamiatku. Posvätený a v každom ohľade umelecky prevedený hlavný oltár nášho farského kostola vyhotovený je v Tirolsku a koštoval dobre vyše 2000 korún, z ktorých veľavážený náš pán farár zaplatil zo svojho 1000 korún. Ostatné, čo chýba, obyvateľia našej obce, ačpráve sú chudobní, dľa možnosti vďačne doplnia.

Keď v mene všetkých veľkodušnému pastierovi nášmu duchovnému srdečné vďaky s týmto vyslovujem, privolávam mu s kráľom Šalamonom: «vystavil som Tebe, Pane Bože dom k bydleniu, nech meno Tvoje je pochválené».

Štefan Mittuch, organista.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

(Nesluša. stol. Trenč.)

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom «Kresťane».

Z riedkavej slávnosti boli sme účastní a svedkovia dňa 12. septembra. V tento deň slávil totiž prevelebný a dôstojný pán Ján rytier *Uskrecht*, farár broďňanský a veľazaslúžený dekan okresu kysucko-novomestského *30ročné jubiliüm svojej dekanárskej hodnosti*. Kňazi okresní práve v tenže deň odbavovali jasennú kongregáciu v jeho pohostinnom dome, následkom čoho mali príležitosť všetci osobne vysloviť svoje blahoželanie o cirkev a ľud kresťanský veľazaslúženému a preto všestranne vysokovážnému a milovanému dekanovi. Pod obedom pán *Koloman Szmid*a, farár kysucko-novomestský v dlhej reči na slávu privolával v mene svojich spolubratov jubilantovi. Nech ho Pán Boh všemohúci živí!

Jeden z prítomných.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 17. septembra.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 14.15—15.20, peštianska K 13.65—14.65, stolno-belehradská Kor. 13.90—14.75, banátska K 14.00—14.75. — *Raž*: K 11.85—12.10. — *Jačmeň*: na krm K 12.10—12.60. — *Ovos*: prvotriedny 13.40—13.80, druhotriedny 13.10—13.40. — *Kukurica*: K 11.75—11.90. *Repica*: K 30.50—31.50. — *Proso*: K 12.—11.—.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	25.20	24.20	23.00	21.80	20.80	19.40	18.80
			č.	7	7½	8	
			K	16.00	14.20	11.20	

Drobné otruby: K 8'40, hrubé K 9'20.

Ďateľinové semä: lucerna (prima) K 95'00 do 105'00 za 100 kilogr.; druhotricdna K 98—100.

Zemiaky: ružové K 3'60—4'00, žlté K 6'00—8'00 za 100 kilov.

Petrolej: Standard-petrolej korún 37'00, fumánsky White-Star (***) K 39'00 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 22'00—23'00, bosenský K 29'00 do 30'00 za 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 134'00—135'00.

Na **Astma,** katár hrtana, krvácanie pľúc, nemoce pľúc a žalúdku trpiaci,

nech si vezmu toľko času a prečítajú nižšie uvedené úsudky o našom liečivom pokračovaní. Toto je leu nepatrná čiastka tých bezpočetných, čo jednoducho k nám dochádzajú. Uverejňujeme ich bez všetkej poznámky, bo veď trpiace občerstvo povolané je k tomu, aby ich kritizovalo. Krom malých zmien osnovy podávame ich doslovne. **Pôvodné listy možno nahliadnuť** a veľmi by sme si priali, keby to čim viacerí urobili; vrchnosti sa už presvedčili o jejich pravdivosti. Odehýtenie od pravdy, bez ohľadu na to či sa ono v úvode alebo v opisani pokračovania a spôsobu liečenia prevádza, spojené je s prisnými pokutami. Aby každý mal príležitosť, pred smôžením sa nemoce, v jej počiatočnom stave pomoc hľadať, uvádzame ako tie najčastejšie

Predznaky: Kašeľ ktorý často k dáveniu dráži. — Suchý výpluv. — Pichaniev prsiach v drieku. — Tlačenie v pleciah. — Nočný pot. — Studené ruky a nohy. — Ťažké dychanie. — Piskot a hrkot pri dychaní. — Pluvanie krve. — Často silné a neporiadne tčenie srdca spojené s citom bojazlivosti. — Zlý spanek. — Zlé trávenie atd. Kliečeniu potrebný je dokladný opis choreho. Atresa naša je:

Ústav liečenia — Kur-Institut „Spiro Spero“ DRESDEN-NIEDERLÖSSNITZ, SCHULSTRASSE 81/B. ==

Astma, nemoc srdca a pľúc:

Prijmite moje povdačné vdaky že ste ma z opetne navracajúcej sa choroby vyľúčili. Veľmi mnoho trpel som pre veľké ťažkosti dychania. Zvlášte v noci nemohol som spať, čo mi veľmi na prekážke bolo v mojej veľkou zodpovednosťou sporej stuzbe. Nasledkom kúry vašej cítim sa byť zdravým a v tele, posilneným. S výrazom povdačnej ucty

Anton Heckel
úradník uh. št. Železnice
Ersekujvár.

Chvála bud Bohu, čo sa riadneho dychania tčie už sa lepšie cítim. Inhaláciu a iné vaše úpravy účinkovali veľmi dobre a veľmi príjemne cítim sa po nich. Vobec tak rečené nápadly astmy po vašom liečení ani ráz sa neukazovali, kým predtým mal som ih aj 6—7 rázy cez deň. So zvláštnou uctou

Moric Patai, Budapest.

S uctou dávam vám na známosť, že sa celkom dobre cítim. Neboli ma nič, piem, jem a veľmi ľahko dycham. Všetko toto dosiahol som následkom ct. vašej úpravy. Tisíce vďakov vyslovujem za tento dosiahly úspech bo ma astma a nemoc srdca veľmi umorily. Dám si záležať na tom aby som povinnovatosťi mojej oproti vám zadost učinila.

Piroska Nyirfalvy, Budapest.

Katár nosa, hrdla, hrtana, bezkrvie.

Prosím o odpustenie, že som sa opozdil s mojim listom. Za doterajšie liečenie vaše prijmite prosím tisícero mojich vďakov, bo som ho len nedávno začal a už som celkom inakší človek. Kašeľ mi prestal, spím ležiacky, kdežto som predtým len sediacky spať mohol. Prijmite výraz mojej povdačnosti. S hlbokou uctou

Alexander Domonkos
rolník, Nagymajláth. Ambrozfalva
stol. Csanád.

Mám česť dať vám na známosť, že moja žena, ktorá trpela na katár nosa, hrdla a hrtana veľmi dobre sa cíti. Bolesti nadevšetko ostrý kašeľ celkom jej prestaly. Výpluv je ľahký, nemocná vzdor nepriajnému počasiu je veselá chutnanie ma dobré, dobre spi a ma riadnu stolicu. So zvláštnou uctou

Ján Takács
komisár ciest, Lipto-Tepla,
stol. Lipto.

Uctive vám dávam na známosť, že moj stav (zastaralý katár hrdla a hrtana) je znamenitý, nezjavuje sa táto nemoc nepriajne ako predtým, výpluv je ľahký, dychanie nosom riadne. Prijmite za tento zvláštny výsledok moje úplné vdaky.

Zigmund Fekete
ministerský triedny radca,
Budapest.

Ctený dopis váš som obdržal a teším sa tomu, že bár som väčšiu čiastku summy vyplatil, predca sa dopytujete o mne čo som ešte o známom lekárovi mojom nezkušil, z tohoto vidaf, že nie o peniaze, lež o úspech jedná sa u vas. Ja sa nachodim v tom príjemnom stave že vám dobrý chýr zvesto-

vať možem o mojom zdraví. Chutnanie moje je lepšie, stolica riadna a kým som sa predtým celú noc sem tam prehadzoval v čul dobre spim. Polepšenie mojho stavia dakovať možem najviacej inhalácii, bar aj obmyvanie nezanedbavam a dostávam od toho takú dobrú vôľu ako nikdy predtým. Váš na včky povdačný čiteľ

Štefan Lakatos,
hodinár Vágújhely.

Nemoc, krvácanie pľúc, nemoc žalúdku.

Čo som si tak dávno žiadal to sa stalo. Tisícero vďakmi som vám podľný, že ste ma oslobodili od mojej starej nemoce. Bar dúvera moja častej bola zklátena, že mi možné bude prajnoho uspechu dosiahnuť, vaše povzbudzujúce a dúveru vo mne oživujúce úpravy priniesy mi tak tužebne očakavaného uspechu. Zdravie moje sa celkom navrátilo čo len vám dakovať možem. Včul sa tak cítim ako keby som sa znovu bol narodil a len včul viem čo to znamená keď je dakto zdravý. Váš povdačný

Ludvik Vörös
Vép, stol. Vas.

S najväčšou radosou a povdačnosťou upove domujem vás, že sa v každom ohľade zdravým byť cítim. Ťažkosti dychania úplne zmizly, ruky a nohy sú mi jednoducho teplé, čomu sa najviacej teším bo doteraz aj v najväčšej horúčosti boli vždy studené. Nikdy bych nebol veril že jesto spôsob liečenia proti zastaralemu kataru pľúc a proti opuchline hrtana, včul to ale uverim bo som sám na sebe skúsil úspešný výsledok vašeho liečenia. S vlastneckým pozdravom

Josef Szkalica
Kis-Mácséd, Szepplak u 30
Pošta: Pozsony-Uiozseg.

S dnešným listom mojim radosne vám dávam na známosť, že moj syn Mikuláš Lang z jeho nemoce, totižto z bolenia pľúc, ostrého kašlu, pluvania krve úplne sa vyslobodil s pomocou vašeho úspešného liečenia. Prijmite za to moje najvreljšie vdaky. S úplnou uctou a s hlbokou povdačnosťou za vaše unovanie

Gaspar Lang
Barackháza stol. Temes.

Z predznakov vidím, že vaša kúra moju chorobu (nemoc a krvácanie pľúc) keď aj nie úplne, zaiste čiastočne vyľúčila. Dnes vám len to s radosou sdelif možem, že mi kašeľ prestal, výpluv je tiež veľmi malý. Srdečné vdaky vám vyslovujem tým viacej že ste štyroch detí otcovi preukázali tak veľké dobrodenie. Budúci týžden už idem do roboty. S náležitou uctou

Imrich Érsek, Szentes.

Prosím o odpustenie, že som tak dávno nepisal. Ja sa včul veľmi dobre cítim. S pritomným riadkami upovedomiť vás možem o mojom vyľúčení, za čo vašim upravám dakovať musim. Nadevšetko: kašeľ, nočné potenie, ťažkosti dychania, klopanie srdca, bojazlivosť, studené ruky a nohy, zlý spanok, neporiadne trávenie celkom prestaly. Barva obličaje a rúk je úplne zdravá. Nemusim viac trpeť na studené nohy a spanok mám veľmi dobrý. V tom povedomi, že zdravie moje jedine vám dakovať možem pozdravujem vás srdečne s povdačnou uctou

Josef Medvgy
tlačiar, Ungvár, Pince-sor 8.

Nemoc žalúdku čriev a pľúc.

Dlhé roky trpel som na nemoc žalúdku a čriev. Z novin dozvedel som sa o liečení „Spiro-Spero“, kde som i hned na vedomie dal objavý mojej nemoce. Už o niekoľko týždni polepšil sa moj stav a po liečení šesťmesiacov úplne som ozdravel. Súplnou uctou

Ladi-slav Kropelnicki
mestský tajomník Nikolajow
u Dniestra Galicia.

S radosou vám dávam na známosť že po 2 mesiacov upotrebovaní vašej kúry moja nemoc žalúdku a čriev ako aj moj 3 ročný pľucový katár značne sa napravila. V každom ohľade cítim sa výborne. Za laskavé liečenie, ktorému ďakujem moje uzdravenie prijmite moje uctive vdaky. Povdačný čiteľ

Eugen Prager
Kiskunhalas, stol. Pešt.

Uctive dávam vám na vedomie, že nemoc žalúdku a čriev celkom mi prestala. Kazdodenne mám riadnu stolicu, možem čokolvek jesť a dobre spim. S povdačnosťou vám ďakujem že ste mi pomohli a liečenie vaše odporúčam každému trpiacemu.

Franz Tastsil
Klein Schwechat pri Viedni.

Veľmi pekne prosím o odpustenie, že tak neskoru odpovedám. Chvála Bohu celkom dobre sa cítim. Chutnanie mám o vela lepšie, stolicu riadnejšiu, Mesačník, čo tak adho vystával zase sa navrátil. Preto vám vručne ďakujem, že sa tak dobre cítim, bo som už veľmi slabá bola a nemala som nádeje k vyzdraveniu. S povdačnosťou.

J-ová V. O.

S radosou sdelujem vám že s vašim liečením úplne som spokojný. Sily telesné pribudly, výpluv je riadny, nohy mi netrpnu viacej, ruky a nohy sú riadne teplé, v žalúdku necitim bolesti, nápadly astmy sa neopakujú, v noci sa nepotim vodotok je riadny. Váš čiteľ

Peter Kedves
Cs. Domokos.

Učinkovanie vašeho liečenia je príjemné, dychanie je dobré, chutnanie dokonale a spanok spokojný. Zduťtie značne prestalo. Bolenie prs a pľiec tiež ubudlo natoľko, že pomerne ku predošlým trapaniam ľahko ho zniesť možem. Nachodim sa na najlepšej ceste. Váš poníženy čiteľ

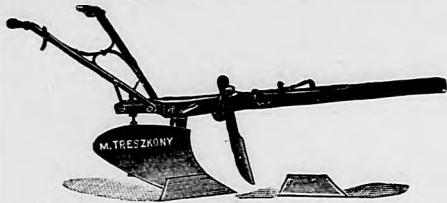
Pavel Chikán
notár na pokoji Nagykáta,
stol. Pest.

S najväčšou radosou dávam vám na známosť, že moja nemoc prs celkom prestala. Necitim žiadnej bolesti, ačprave celý čas moj trávim v polnej práci, tato nemá žiadného zlého vplyvu na moje zdravie, S úplnou uctou

Barbora Erazmus
Grabae 49. stol. Torontál.

Dopisuje sa aj v uhorskej reči.

Páni hospodári!

ako: mláťačky s ocelovými guľičkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atď. — Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Bitce).

Tí páni, ktorí by chceli za províziu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa. 292

Bruyère drevené fajky.

Prijemné a suché fajčenie preto vyžaduje čistoty a chutnajúci paru nemá.

Fabrikát provej jakovosti z nepustného opravdového Bruyère dreva.

Vo vlašskom záujme pýšť hrba, moj rozmanitý cenník s viac než 1000 obrázkami.

Hladká hlava s veľmi zahnutým Bruyère odlejakom, pipka s rohovým koncom a s hodbabným šlauchom v dĺžke asi 21 cm. K 1.50. Táže fajka, lež s okruhlou hlavou rezanou z Bruyère dreva K 1.60 — Največší výber vecí k fajčeniu potrebných možno najst v mojom cenníku, ktorý sa zdarma a franko rozposiela. Rosposiela dom vývozný HANS KONRÁD Brüx č. 670. Čechy.

TELEGRAM!

Sukne polovlnené po ... 70—75 kr. a vyše.
Sukne grisetové vyšivane po ... 1 zl. 20 kr. a «
Sukne satenové tlačene modne po ... 93 kr. a «
Sukne kanafasové modne po ... 1 zl. 10 kr. a «
Sukne atlasové modne po ... 1 zl. 5 kr. a «
Sukne glotové, prádlo biele i delnicke, zástery všetkých druhov, obrusy, supravky, plátina, atď., všetko v rozličných farbách a modních vzorkách vyrába a doberkou ľavre zasiela:

tkalcovna A. Jelínka v. Jimramové.

Vzorky zdarma a franko.

Podporujte malopriemysel! a len čistu ručnú prácu!

Pravé Solingen britvy.

Za každú nás kúpenú britvu prevezneme úplnú záruku, bo všetky shtovené zú z najlepšej angélieckej ocele.

- Č. 85. Dobrá britva fajnová polirovaná, hlbokv brúsená, na vlas ostrá s čiernou rúčkou ... K 1-50
Č. 10. Veľmi dobrá britva najfajnej polirovaná, na 1/4 hlboko brúsená s čiernou rúčkou ... « 2-
Č. 2. Taištá britva, ako Č. 10, lež 1/2 hlboko brúsená ... « 2-40
Č. 109. Najfajnejšia britva, zvláste dobrý dōrob na 9/4 hlboko brúsená s čiernou rúčkou na vlas ostrá ... « 2-80
Č. 110. Zvláste fajnová britva mimoriadne výborného dōrob, na 1/2 hlboko brúsená s čiernou rúčkou, na vlas ostrá ... « 3-50
Č. 110. S rúčkou z pravej kosti slonovej, na 1/2 hlboko brúsená na vlas ostrá, zvlásten dōrob ... « 4-50

Rozposiela s poštovou dobievkou HANUS KONRAD. Vývozný dom BRÜX 669. (Čechy.)

Obširný cenník s viac než 1000 obrazmi zdarma a franko.

Šijáce Stroje.

25 zl. Vzdýcki Kdostaniu u. 812 Aojza Habán mechanika v Budapešti VII. Izabella-ter 8. Cenník poštem každemudarmo.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor.—24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s doberkou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vynomkou dovolené jestli sa poštové útraty vynahradia. Benedikt Sachsel, Lobes 135 (pošta Pilsen Čechy.)

!!! Vyznačenie prvej odmeny !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 50.

Úplná záruka za dokoálu mlaťbu! — Cenník na žiadosť franko.

Najdokonalejší a najjednoduchší mlatebný motor stroj. Lahko k vedeniu bez strojníka. Cielom rozšírenia týchto najnovších strojov vymieňajú sa staršie parostroje — Odporúča s úplnou zárukou svoje benzinmotore k vystrojeniu mlynov a priemyselných podnikov taktiez

elektrické benzinlokomobi mlatebné stroje

s dvojn vystrojením k čisteniu. Jedine jestvujúca novota! Samoučinkujúci, dozorný a bezpečný ventil. Osobytná trieda hospodárskych strojov: parostroje, mlyny, rajtáre, mlaťdila, sejestroje atď.

O nedostížnej vitečnosti motor mlatebných strojov dopytať sa možno u p. barona Jozefa Kemény: Maros-Németi (Erdély), u p. Jána Nagy, Beleg.

Najštejsi laony obchod. Najštejsi laony obchod.

Singer stroje na šitie.

Celkom nové bez hluku 30 zl.; odborne vedecky opravené od 12 zl. višej pri dorostaní. Cenníky zdarma a franko posielala:

Jozef Habán umelecky stvojník Budapest, Almássy-plac 14.

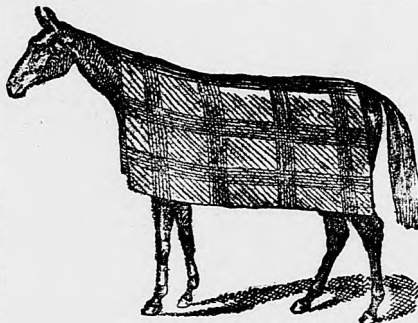
Žiadajte si cenník

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodin, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

HANUS KONRÁD I. hodinová fabrika a exportní obchod BRÜX No. 1233. (Česko.)

OH LAS.

Aby hospodár Uhorska všeliakými figlami rozšírovaným odporúčaniam na lep sadnuť a peňaze vyhodit nemuseli za veci nevidené, totižto za pokrovce na kone udajne zvlnyrobené, skutočne ale k tomu cieľu v daktorej českej fabrike vyhotovené z barchetu a

kalmuku, odhodlali sme sa, že zvlástej trvácnosti, celkom hrubé ako bunda teplé uhorského fabrikátu

pokrovce na kone uvedieme do obchodu, ktoré všetkým požiadavkam zodpovedia. Výhodné ceny pre hospodárov: —

Cena veľkého a širokého panského pokrovca na kone 3 zl. Najväčšej a najlepšej jakovosti cena 3 zl. 50 kr.

Franko zasielka ku každej pošte.

Výlučná atresa objednania:

Stredište rozposielania

:: Uhorských pokrovcov ::

SOMOGY-SZILL.

Ku bálku pripojiť možno povodne «RAPIDE» nožnice k strihaniu lichvy s náhradným nožom spolu 1 zl. 60 kr. Povodne «Pegoeff Freres» francuzske nožnice k strihaniu koni za výhodnú cenu 2 zl. 20 kr.

Dobrestanie za povodnosť a dobrotu našo tovaru. Za nezodpovedné vrátíme peňaze.

